

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԵՊՍԻ ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿ.

Գլուխ ԺԶ 1-Յ1

1.- Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն. - Հարուստ մարդ մը տնտես մը ունէր. ամբաստանեցին զինք իբրեւ թէ անոր ինչքերը կը վատնէր:

Ճիշտ ժամանակին, կարգաւ խօսուեցան այս առակները: Առաջինը Հորմէն իջնելն ու մոլորեալ ոչխարին ետէն երթալը: Կորսուած դրամը փնտռել և գտնել: Յետոյ ինքզինքը զոհ և պատարագ մատուցել, անառակի դարձին համար: Թէեւ սկզբնապէս, ստուերական ձեռով Աբրահամով ցոյց տրուեցաւ այս խորհուրդը, սակայն խորհուրդը կատարուեցաւ Քրիստոսի պատարագուելով: Այս պատուին արժանի ըլլալով, հրեշտակները նախանձաբեկ եղան մեր մարդկային բնութեան: Մարդկային մեր բնութիւնը այսքան խնամակալութեամբ ժողովեց, արդարացուց, ապա եկեղեցին իբրեւ տուն շինեց և այս տան տնտեսներ նշանակեց, ըստ սպասաւորութեան իւրաքանչիւր աստիճանի: Արդարեւ ամէն ոք տնտես է, մեծ կամ փոքր շնորհի արժանացած ըլլալով: Մեծ և առաջին սպասաւորութիւնը առաքելներուն է: Ըստ այնմ, այն որ գրաւ Աստուած եկեղեցւոյ մէջ այս են. - “նախ առաքելները. երկրորդ մարգարէները. երրորդ վարդապետները.” Կորն. 12.28 : Ուրեմն առաքելները առակին գլխաւոր դերակատարները ըլլալով, կ’ըսէ աշակերտներուն “ Հարուստ մարդ մը տնտես մը ունէր”: Արդ՝ անոնք էին որ ամէն տեսակ շնորհ և բոլոր գործերու մատակարարութիւնը ընդունեցին Քրիստոսէ և անուամբ յիշատակուած են աւետարաններու մէջ: Մարդիկ մեզ այսպէս կ’ընդունին, իբրեւ Քրիստոսի պաշտօնեայ և Աստուծոյ խորհուրդներուն հաղարպետ: Արդ՝ Հարց է հաղարպետներու միջև թէ ո՞վ հաւատարիմ կը գտնուի. Հռոմ. 10.15 : Դարձեալ, “բարի են, գեղեցիկ են խաղաղութեան աւետարանիչներուն զալուստը.” 1 Կորնթ. 4.1: Որովհետեւ այսչափ առատացաւ Ս. Հոգւոյն շնորհները անոնց վրայ, ուստի կարեւոր էր որ պահէին պատուիրանները, իրենցմով ալ ամէնքը: Ահա, ինքզինք կը ներկայացնէ իբրեւ մեծատուն, քիչ մը առաջ զուարակ՝ զենուելու, պատարագուելու պատրաստ: Մեծատուն մարդ, Աստուածութիւնը այրացեալ է, այսինքն հզօր, որովհետեւ երբեք չի տկարանար, նաև մեծատուն՝ որովհետեւ մեծութիւնը էութեամբ ունի և ոչ թէ ուրիշէն ստանալով: Ստեղծեց երկինքն ու երկիրը և հաստատեց աշխարհը իբրեւ զանձնորդ առատ տուն: Ի լրման ժամանակի, եկաւ, նորոգեց եկեղեցին և մարդը այնտեղ տնտես նշանակեց: Հոգեւոր շնորհ վատահեցաւ անոր: Բոլոր ստացուածքներուն իշխանութեան կամ զօրութեան որոնք վատահեցան անոր, ատոնց տնտես նշանակեց: Ճիշտ սահմանում է տնտես կոչումը, որովհետեւ տնտեսը իրեն սեպակաւ բան մը չունի, այլ տիրող կողմէ իրեն վատահեցուածները միայն, ուստի և պարտաւոր է ըստ տուողի կամքին, սոսկ մատակարարել:

Այսպէս են նաև մարդիկ, իրենք իրենցմէ բան մը չունին, այլ միայն, այն որ տրուած է կամ վստահուած է իրենց, պարտաւոր են ըստ պարզեցումին, Աստուծոյ կամքին, զանոնք բարւոք գործածել, որպէսզի փոքրերուն հաւատարիմ ըլլալով, մեծերուն արժանի ըլլան: Ըստ որում կը յիշէք քանքարներու առակը, ծոյլին զլացաւ:

Դարձեալ, ո՞վ է հաւատարիմ և իմաստուն տնտեսը որուն տէրը նշանակեց վերակացու իր ծառաներուն վրայ: Աշխատասէրը երանելի է: Եթէ չարանայ ու ծառ. ները հարուածէ, եղկելի է և թշուառական: Բարիներն ու չարերը կը ճշդուին. կամ վախի հետեանքով, կամ ալ բարին գործելով, մեծատան կամքը կը կատարեն: Այս առակաւ իրաւացի փրկութեան հնարքները կը ներկայացնէ: Չար եղողը չըլլայ որ անյուսուցեամբ կորսուի. այլ մեռնելէն առաջ, ժամանակ ունենալով, զԱստուծոյ փնտռէ բարեգործելով: Մեկնութիւնը այսպէս է - անառակին դարձմամբ, Հօրը կամքին քաղցրութիւնը ցոյց տուաւ. բայց այս պատճառ պէտք չէ ըլլայ ծովութեան և անհոգութեան, զի կը յիշուի նաև պարզեցումով հանդէպ անիրաւ գտնուելու պարագան: Զայն ծառայ կ'անուանէ որուն շնորհաց ժամանակին որդի կոչած էր: Ենթադրու է մէկ անգամ է, ամէն ատեն շնորհ չի կրնար ըլլալ: Ենթադրու է, գործերու քննութիւն կ'սկսի: Արդարութեամբ հատուցում՝ ի գալստեան տեառն: Յարութեան ժամանակ ստուգութեամբ հաշիւ տալ և ողորմութեամբ հատուցում ստանալ: Այս առակով, իր գալուստէն և դատելէն առաջ, կ'զգուշացնէ անիրաւներուն անիրաւութիւնը:

1.- Ամբաստանեցին զինք, իբրեւ թէ անոր ինչքերը կը վատնէր: Որո՞նք են արդեօք ամբաստանողները: Ունէ մէկուն ընթացքը դիտնալու համար ամբաստանողներու կարօտ է, այն որ անբերելոյքը կը տեսնէ, միտքերը կը կարդայ: Թէև նա բնութեամբ ամենատես է, սակայն երկայնամիտ, համբերող է, յանցաւորներուն ատեն մը կը ներէ: Մարդիկ կարճամիտ ըլլալով, տեսնելով չարը որ կը յափշտակէ, տնանկները կը նեղէ, զազարելի գործեր կ'ընէ անբարշտութեամբ, այնպիսիներէն ձանձրացած, ձեռքերը երկինք բարձրացնելով կը բողբոջեն Աստուծոյ. ըստ այնմ գրուած է - “անոնք որոնք զրկուած են թող ազադակեն. ձեր հնձողներուն բողբոջները ելան առ Աստուծոյ.” Յակ. 5.4 : Հրեշտակներն ալ երկրի վրայ պահապան նշանակուեցան. երբ տեսնեն ամբարիշտներուն զարշ գործերը, տաղտկացեալ, կ'ամբաստանեն Աստուծոյ. ըստ այնմ “Բարկութիւն արտաբերեալ Տեառն իբրեւ զհօր ձորալիբ պարանոցաթաղ յորդեանց”. այսինքն, Աստուծոյ բարկութիւնը կը շողայ իբրեւ հօր, կը յորդի հեղեղի նման ձորերը լեցնելով մինչև կոկորդ. Ես. 30.29 : “Աստուծոյ բարկութիւնը պիտի յայտնուի, մարդոց ամբարշտութեան և անիրաւութեան վրայ”. Հռոմ.1.18 : Դարձեալ, “եթէ Աստուծոյ մեծութեամբ քաղցրութիւնը և համբերութեամբ ներողամտութիւնը արհամարհես, չե՞ս դիտեր թէ ասոնք քեզ ապաշխարութեան կը հրաւիրեն. սակայն արտիդ խստութեան և անզիղ ընթացքիդ համար, Աստուծոյ արդար դատաւորութեան օրը բարկութիւն պիտի դանձնես.” Հռոմ. 2.4:

Սուրբ գրոց մէջ այսպիսի օրինակներ շատ են որոնք Աստուծոյ ներդրամութիւնը կը ցուցնեն նաև սպառնալիքի սաստ և պատիժ: Ներելը գիտնալով Հանդերձ, բարկութիւնն ալ չանտեսեցին, այն աստիճան որ ամբաստանեցին: Այս պատճառաւ ալ

2.- Կանչեց զինք և ըսաւ անոր, “Ի՞նչ կը լսեմ քու մասիդ, մատակարարութեանդ Հաշիւները տու՛ր. ասկէ ետք չես կրնար ինչքերս տնտեսել”:

Մարդկային գործառնութեան ձևով կը բացատրէ, իբրև թէ լսեց և տակաւին կասկածներ ունի և քննութեամբ կուզէ ստուգել: Հարկաւ այս խօսքերով կը պահանջէ կամ կը խրատէ մեզ որ առանց քննութեան, ի զուր տեղ ունէ մէկը չի դատենք: Անոր Հաւաստի քննութիւնը արքայութեան մեծ սահմանուած է երբ մեր խօսքերն ու գործերը մեզ Հետ գերեզման մտած են, պարտ է մեզ Հաշիւ տալ: Չես կրնար տեսնալ ըլլալ այլևս, կ'ըսէ, անօրէն գտնուելուն Համար: Ինչ որ ստացանք Աստուծմէ, մեծ զգուշութեամբ պէտք է Հատուցանենք, առանց խառնակութեան, չարութեան: Իսկ անօրէնն ու մեղաւորը, որ Հոգեւորի կամ մարմնաւորի մատակարար եղած էր, պաշտօնին մէջ չկրնար մնալ, որպէսզի Աստուածային գանձերը չի վատնէ:

3.- Տնտեսը ըսաւ ինքնիրեն. “Ի՞նչ պիտի ընեմ, քանի որ տէրս տնտեսութիւնը կ'առնէ ինձմէ, (այսինքն կեանքը կ'առնէ), աշխատիլ չեմ կրնար” : Ներելու ժամանակ չի կայ, անօրէնութեան ժանգը անկէ քերելով պիտի յայտնուի առաքինութեան գործերէ դատարկութեամբ ու պիտի արտաքսուի: Յաւիտեանական կեանքին մօտեցած, ամէն ինչ կը փակուի մարդոց Համար : Անշուշտ լրբութեամբ պաղատողը ողորմութիւն չի գտներ. ոչ մեծատունը ստացաւ ոչ ալ յիմար կոյսերը որոնց ճրագներուն իւղը պակսած էր: Սա տակաւին ողջ ըլլալով, գիտցաւ թէ ժամանակ չունէր աշխատելու, իսկ երթալիք աշխարհին մէջ ալ ողորմութիւն պիտի չգտնէր: Ուստի

4. - “Գիտեմ ինչ պիտի ընեմ, որպէսզի երբ տնտեսութենէ Հեռացուիմ, մարդիկ իրենց տունը ընդունին զիս”:

Մէկ մէկ կանչեց իր տիրոջ պարտապանները, առաջինին ըսաւ. - “Ո՞րքան կը պարտիս տիրոջս”:

“ Հարիւր տակաւ ձէթ,՝ պատասխանեց անիկա: Տնտեսը ըսաւ. - դուն որքա՞ն կը պարտիս: “Հարիւր քոռ ցորեն” պատասխանեց: Ահաւասիկ մուրհակդ, նստէ և դրէ ութսուն:

Առակը յստակօրէն ցոյց կուտայ թէ այն ինչ որ ազահութեամբ ժողուած էր, փութաց սփռելու և աղքատներուն բաժնիլու, արտասուքով և խոստովանութեամբ Աստուծոյ առջև իյնալու և Հառաչանքով թողութիւն խնդրելու: Անհրաժեշտ է զգոյշ ըլլալ և ճիշտ մեկնել: Մարդկային բնութիւնը, մարդը ինքը, փոքր աշխարհ մըն է. այդ աշխարհին մէջ արարչին կողմէ միտքը տնտես դրուեցաւ. ուրեմն Հոգին և մարմինը Աստուծոյ պարտապան են:

Միտքը իշխանություն ուղղվել և կառավարող ըլլալով ասոնց, առաւել ևս յանցաւոր է Աստուծոյ առջև: Որքան շատ լինի Հեշտասիրութիւնը, որքան շատ Հակում ունենայ մեր բնութիւնը դէպի աշխարհ, այնքան աւելի անփոյթ կը գտնուի Աստուծոյ գաղտնաստանի սպառնալիքին: Այլ խօսքով պարտքերուն մուրհակը հոգւոյն և մարմնոյն ձեռքը չի տար որպէսզի ապաշխարութեամբ պատեն: Այլ այն տեսեսին նմանութեամբ, ծառայակից հոգիին և մարմնին կը Հարուածէ, ուտելով, ըմպելով և անառականալով: Իսկ երբ տէրը կանչէ զինք, տեսեսութեան Հաշիւը պահանջելով, այն ատեն անհնարին տաղնապի կը մատուցի: Յանկութիւնը, որով Հեշտանալով կը ծուլանար, ցամքած կամ վերցուած է: Ապականած որովայնը այլևս ճաշ կամ ըմպելի չընդունիր: Պոռնկական դէմքէ գրաւուած, ցանկութեան եռանդը սպառած է, ատոնք բոլորը շղթայի նման զինք կապած կը քաշէին: Մեծագին զգեստներու, արծաթի և ոսկիի սէր չկայ այլևս. գաղբած է փառասիրութիւնն ու նախանձը: Ժամն է յիշուած բոլորը լքելու և ճանապարհորդուելու ուրիշ աշխարհ: Տանջանքներուն երկիւղը կը տրտմեցնեն զինք: Այն որ ամէն ատեն ցանկութեան փստէն բռնկած էր, ատկէ պակսելով հոգիի մը մարմնին կը յանձնէ պարտքերուն մուրհակները, գուցէ Հնարաւոր ըլլայ այդ բեռներէն թեթեւալ և ազատիլ խղճահարութենէ: Նախ հոգին, ի՞նչ են մեղքերուն Հաշիւը, պարտքը: Առանց մարմնի գործակցութեան, միայն հոգիէն անցնող մեղքերը, կիսով կը ներուին:

Ապա մարմինը. “դուն ի՞նչ պարտքեր ունիս”: Սա ամէն տեսակ չարութիւն մարմնով գործեց. սա ևս պակաս շնորհի կ’արժանանայ, զի մարմինը միշտ մեղքի Հետ շաղուած է, աւելի կը Հեշտանայ գարշ ցանկութեամբ. մարմնով մեղանչողը կամակոր մտքով յանցանք կը գործէ, վասնզի կրնար արգիլել, բայց չկրցաւ կամ չուզեց, Հապա յօժարութեամբ, օրէնքները արհամարհելով, կորստական մեղքերու ետեւէ եղաւ:

Ի՞նչ կը նշանակեն պարտքերուն ձէթ և ցորեն ըլլալը: Իմաստը փնտռենք: Երեքովի ճամբուն վրայ, աւազակներուն ձեռքը ինկած ճամբորդը, ձէթով և զինիով բժշկուեցաւ որոնք խորհուրդն են մկրտութեան օծումին և կենդանարար արեան որով փրկուեցանք: Ատոր նման և Հոս, մեղանչած մարդը, աւազակին շնորհներէն և մարմնին և արեան Հաղորդութենէն ետք, պարտապան մնաց: Այն որ ազաւթեամբ Հաւաքած էր, կարօտեալներուն բաժնելով, զըջման և պաղատանքներուն Հետեանքով, թողութեան ժամանակ, օծման և մկրտութեան դէմ պարտական մնալուն Համար, կէսով քաւութիւն կ’ստանայ: Իսկ տէրունական մարմնին դէմ լրբութեամբ մեղանչելով, անարժանօրէն Հաղորդուելէն ետք, զըջալով, սակաւ թողութիւն կ’ստանայ: Շատ ծանր մեղք է Քրիստոսի մարմնին և արեան դէմ մեղանչել: Առաքեալին Համաձայն, “մարդ իր անձը պէտք է փորձէ և ապա միայն այդ Հացէն ճաշակէ և բաժակէն ըմպէ. զի ով որ անարժանութեամբ ուտէ և ըմպէ, պարտապան պիտի մնայ Տիրոջ մարմնին և արեան:

Ով որ Մովսէսի դրած օրէնքները արհամարհեց, ժողովուրդը զայն քարով, անողորմ դատաստանաւ սպաննեց: Ապա ուրեմն ՝որքան աւելի սաստիկ պատժի արժանի են անարժանութեամբ Հաղորդուողները, զի շնորհաց սուրբ Հոգին թշնամանցին՝:

1 Կորնթ.11.27 : Ծանր վնաս և անսահման յանցանք ըլլալով Հանդերձ, չմոռնալ Աստուծոյ մարդասիրութիւնը որպէսզի անյուսութեամբ ընդ միշտ կորստեան չմատուիրէ: Պէտք է յուսալ. թէ և պարտքերը ծանրածանր են և ապաշխարութեան ժամանակը աւարտած:

8.- Տէրը գովեց անիրաւ տնտեսը, որովհետեւ իմաստութեամբ գործած էր: Բեռներու ծանրութիւնը մեր գլուխէն վեր ըլլալով, ի՞նչպէս գովելի կըլլայ տնտեսը: Թողութեան շտեմարանակետը Աստուած է, ինք է որ կը զօրացնէ շնորհիւ առատութիւնը. թէ և տնտեսը արդարացուելիք բան մը չունի, Աստուծոյ ժառանգաւոր ըլլալու, բայց մէջքէն կտրուելով, ոտքը, ձեռքը կապուած, արտաքին խաւարին չէ Հանուած: Թէ տնտեսը ի՞նչպէս կը փրկուի, աստիկա միայն Տէրը գիտէ, ինք որ այս առակը յօրինեց: Ի զուր տեղը չպատմեց այս առակը, այսպիսիներուն ալ քաւութիւն տալուն Համար, կը գովէ անիրաւութեան տնտեսը զի իմաստութեամբ գործեց:

8.- Զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց. այսինքն, այս աշխարհի որդիները աւելի ճարպիկ են իրենց նմաններուն Հանդէպ, քան լոյսի որդիները:

Փրկութեան Համար Հնարք գտնողները աւելի իմաստուն են քան թէ անոնք որոնց փոյթ չէ փրկութիւնը: Լուսոյ որդիները, Հրեշտակներն են անախտ ըլլալուն Համար: Բայց թէ մարդիկ ի՞նչպէս աւելի իմաստուն կրնան ըլլալ քան Հրեշտակները: Յայտնի է թէ մարդիկ օտարանալով Աստուծմէ և կորսնցնելով իրենց նախնի փառքը, Հնարք գտան ապաշխարելով, զԱստուած փնտռելու և մօտենալու Աստուծոյ: Գիտցան թէ մեղքն ու յանցանքը կ'օտարացնեն, իսկ արդարութիւնը կը մօտեցնէ: Խոտորեալ ճանապարհէն ետ դարձան: Իսկ Հրեշտակներու դասակցութիւններէն վրիպողներն ու շեղելով վար ինկածները բնաւ չվերադարձան, այլ աւելի անմտացան չարութեամբ: Սատանան Աստուածամարտ եղաւ: Խարալեց մարդը որ Աստուծոյ պատկերին Համաձայն ստեղծուած էր, խաբելով ապստամբեցուց և Հաւանեցուց իր անօրէնութեան գործակից ըլլալու: Զարասիրութեամբ, անօրէնութեամբ, մեր բնութիւնը ապականեց, մինչև որ Աստուած զինք պատժեց: Իմանալի բնութեան, տանջողական Հուր պատրաստեց: Եթէ անկումէն ետք սատանան զղշար և Հնազանդէր Աստուծոյ, այնպիսի տանջանք չէր պատրաստուէր անոր: Դասակարգութենէն դուրս ինկաւ, փառքի տեղը կորսնցուց, սակայն անապական և անմահ բնութիւն ունէր և ասոնք իր անկումով չվերցուեցան: Այս է անոնց անիմաստութիւնը և մեր իմաստութիւնը:

ԶԱՍՏՈՒՆԱԾ փնտռեցինք, դէպի մեր արարիչն ու Հայրը դարձանք, խնամք գտանք և թողութեան Հասանք: Այս պատճառաւ կ'ըսէ. - Այս աշխարհիս որդիները աւելի իմաստուն են, քան լոյսի որդիները:

9.- Յիսուս աւելցուց. "ես կ'ըսեմ ձեզի, բարեկամներ պատրաստեցէք ձեզի անիրաւութեան դրամով, որպէսզի երբ գայ օրը և ան պակսի, բարեկամները ձեզ ընդունին յաւիտենական յարկերու տակ:" Դրամը անիրաւութիւն կոչել, դրամի բնութեան Համար չէ, այլ ստացողին մտադրութեան Համար. ով որ չար է բնութեամբ, բարի չի կրնար ըլլալ. իսկ անոնք որ դրամը բարւոք կը մատակարարեն, երկնքի ժառանգութիւնը անով կ'ստանան: Զայն չար կոչել, աչքը չար կոչելուն կը նմանի, այսինքն դուք որ չար էք: Աստուծոյ պատուիրանները մտիկ ընողները իմաստուն են, բարեկամներ կ'ունենան, այսինքն բարի գործեր կ'ընեն ցնդելի և կորստական արծաթով: Աղքատներու միջոցաւ զօրիստոս կը գտնեն: Այս աշխարհէն մեկնելով, գործելու փարելութիւնը կ'աւարտի, որովհետեւ ոչ թէ գործելու այլ Հատուցման ժամանակն է: Փոխ չենք կրնար ստանալ ուէ մէկէն ոչ ալ ողորմութիւն գտնել, քանզի դատաստանի օր է և ոչ ողորմութեան: Հոս, այս աշխարհին մէջ սահմանուած է որ, տաժանաբար մեր Հաւաքած ինչքերը, այնտեղ անվնասելի օթբաններուն մէջ, զգուշութեամբ դնենք: Այս պատճառաւ ալ - "վաճառեցէք ձեր ինչքերը և ողորմութիւն տուէ՛ք" ըսուած է, չհինցող գանձ պատրաստեցէք երկնքի մէջ: Հոս անիրաւութեամբ շահուած մամոնայով, ձեզ բարեկամներ պատրաստեցէք: Որպէսզի երբ այժմ երեցողները դադրին և յաւիտենութեան ժամանակը գայ, մեզ այնտեղ ընդունին: Ահա նաև այն որ ըսուած է. - "անօթի էի, ինծի կերակուր տուիք, ծարաւ էի և արբուցիք, մերկ էի և հագուեցուցիք: Այս առաւելութիւնը Աստուծոյ խնամակալութեան նշանն է, զի ցնդելի նիւթը որ աշխարհինն է և աշխարհին կը մնայ, բայց մեզի Համար բարիքներու պատճառ կըլլայ:

10.- Ով որ սակաւին Հաւատարիմ է, շատին մէջ ալ Հաւատարիմ է: Ով որ քիչին մէջ անհաւատարիմ է, շատին մէջ ալ անհաւատարիմ է: Այս ալ ըսուած է անոնց Համար որոնք շատ ինչքեր չունին և կ'ակնկալին որ դատաստանին օրը իրենց վարձը չի վաճուի: Բայց պէտք է գիտնալ թէ ամէն ոք իր ունեցածով կը փորձուի, քիչ ունեցողներն ալ կրնան չարանալ շատ ունեցողին նման: Եթէ անարգ նիւթին սիրով կապուի մէկը ազահութեան ախտով, Հարստութիւնը աւելնալով, կը զօրանան նաև խաւարեցուցիչ ախտերը: Նիւթը անարգ է, Հոսանուտ, այսինքն ունեցողին ձեռքէն շուտով կը կորսուի, անոր պատճառաւ պատժապարտ կը գտնուինք, ատիկա երկնային դանձերէն կրնայ զրկել մեզ: Մի խաբուիք, անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն կրնար ժառանգել:

11.- Եթէ դուք հաւատարիմ չեղաք անիրաւութեան դրամին հանդէպ, իսկական բարիքները ո՞վ պիտի վստահի ձեզի:

Եթէ այս փոքրն ու ապականացուն չկրցան փոխարինել մեծն ու անապականը ձեռք ձգելու համար, մերժուին գալիք փառքէն, որովհետեւ չփափաքեցան ստանալ զայն. այդ է, յաւիտենական կեանքն է ճշմարիտն ու անլուծանելին: Անիրաւ է մամոնան երբ զայն ստացողը անհաւատարիմ ըլլայ. հաւատացեալ մարդը իր ամբողջ ունեցածը միայն ինք չի վայելիր, այլ Աստուածային գանձերուն սպասաւոր կարգուած ըլլալուն համար, պարգևատուին կամքին համաձայն կը սփռէ. կը բաժնէ կարիքաւորներուն, որպէսզի անոր բարեգործութիւնը մնայ միշտ և այս աշխարհէ մեկնելէն ետք, յաւիտենական երանութիւնը ժառանգէ:

12.- Եթէ հաւատարիմ չեղաք ուրիշներու ինչքերուն, ձեր սեփականը ո՞վ պիտի տայ ձեզի: Ամէն ինչ որ աշխարհինն է, մերը չէ, ոչ միայն որովհետեւ ցնդելի է այլ մեզի ժառանգ տրուած չէ: Մեզի իբրեւ սեպհականութիւն տրուեցաւ, դրախտի անմահ տունկերու վայելչութիւնը, Հոն անլոյծ կենդանութեամբ միշտ մնալու համար, առանց հինաւուր կամ տկարութեան: Օձին խաբէութիւնը և անոր հանդէպ մեր հնազանդութիւնը պատճառ եղան որ դատապարտութեան այս օտարոտի վայրը իյնանք, սահմանափակ ժամանակով և ոչ թէ մշտնջենապէս, յոյս, ակնկալութիւն ունենալով միշտ այնտեղ վերադառնալու, "որ մարդու աչք չտեսաւ և ականջներ չսեցին և որ Տէրը պատրաստեց սկիզբէն, բոլոր զինք սիրողներուն համար" Ա.Կորնթ. 2.9 :

15.- Դուք էք որ իբրեւ արդար ձեր անձերը կը ցուցադրէք մարդոց առջև, բայց Աստուած գիտէ ձեր սիրտը: Աստուծոյ օրէնքն այնպէս է որ ցուցամոլութեան և փառք վաստակելու համար բարեգործութիւն չընենք, որովհետեւ Աստուծոյ համար չէ ըրածնիս, այլ մարդոց տեսութեան համար: Ոչ միայն չարութեան, այլ կեղծաւոր վարքի համար ալ հաշիւ պիտի տանք:

15.- Ինչ որ բարձր է մարդոց գնահատանքով, պիղծ է Աստուծոյ առջև: Այս ալ նման է անոր որ կ'ըսէ. – մի գատէք, ինչ չափով որ դատէք, այդ չափով ալ պիտի դատուիք: Ոչ թէ ուղիղ դատելը արգիլեց, այլ սաստեց անոնց որոնք զերանով խաւարեալ էին և անոնք որոնք չիւղ ունէին աչքերուն մէջ, դառն դատիչ կ'իրեւէին: Օրինակ, Աստուծոյ առջև պիղծ են անոնք որոնք միշտ հնարքներ կը խորհին, մարդոցմէ պատիւ ընդունելու համար: Մարդոցմէ փառք կը փնտռէք, փառքը որ միայն Աստուծոյ յատուկ է, այդ չէք փնտռիր:

Մարդոցմէ պատուելուած արդարներ և հիանալի մարդիկ շատ կան, անոնց պատիւը չի պղտիկնար Աստուծոյ առջև: Զի ինքն իսկ ըսաւ – “ չեաւս դուիւր կառուցուած քաղաքը չի կրնար թաքչիլ, լոյսը ամանի տակ չի դրուիլ”: Այսուամենայնիւ յայտնի է թէ Աստուծոյ առջև պիղծ են ըսուած է անոնց Համար որոնք ինքզինքնուն Համար փառք կ’որոտան: Ապա կ’սկսի ցոյց տալ թէ օրինաց սահմանը վերջացաւ:

16.- Օրէնքն ու մարգարէները կը Հասնին մինչև ՅովՀաննէս. անկէ ասդին, Աստուծոյ արքայութիւնը կը քարոզուի և ամէն մարդ կը ջանայ բռնի ուժով մտնել:

Եթէ ՅովՀաննէսի մկրտութեամբ օրէնքներուն պատուէրը դադրեցաւ, ուրեմն յայտնի է թէ օրէնսդիրը ինք եկաւ, ոչ թէ օրէնքը եղծանելու ալլ աւարտելու: ՈրովՀետե օրէնքը միայն, չկրցաւ մարդիկը արդարացնել, փրկել, իսկ Բրիտոսս ձրի թողութեամբ, շնորհով արդարացուց, աւարտելով օրինաց պատուէրը: Սակայն առանց ճիգի, աւետարանին շնորհը ամէն ատեն չարդարացներ և մեզ Աստուծոյ չընծայի: Օրէնքը մինչև ՅովՀաննէս էր, յետոյ դադրեցաւ որովՀետե աւետարանը քարոզուեցաւ, բայց աւետարանը օրէնքին դէմ կամ Հակառակ չէ: Այս իսկ պատճառաւ կը յտակացնէ Հետեալը պատգամելով. – Հաստատուն մարմինները որոնք իրենց էութեամբ կը կարծուին մշտնջենաւոր ըլլալ, դիւրին է որ եղծանին, քան թէ օրէնքներէն ու մարգարէներէն փոքրիկ կէտ մը անդամ փոխուին կամ անկատար մնան: Կը պատուէ օրէնքները որոնց Համաձայն տեղի կ’ունենան ամուսնական կապերը, ատոնցմէ դուրս մարմնական յարաբերութիւն, չնալ կը նշանակէ:

19.- Հարուստ մարդ մը կար, կը Հագնէր բեհեզ ու ծիրանի և ամէն օր ճոխ խնջոյքներ կը սարքէր: Ղազարոս անուռով աղքատ մըն ալ, մարմինը վէրքերով ծածկուած, կը պառկէր անոր դռան առջև: Կը ցանկար կշտանալ Հարուստին սեղանէն ինկած փշրանքներով շուները կուգային և անոր վէրքերը կը լզէին:

Ոմանք այնպէս կարծեցին թէ առակը ըստ էութեան յարութեան մասին կը խօսի, թէ մեծատունը տազնապալից պիտի տանջուի, իսկ Ղազարոս երանութեան մէջ պիտի ըլլայ: Կ’ըսեն նաև թէ ամէնքին յարութիւն առնելէն ետք է դատաստանն ու Հատուցումը: Այս ըսողները Հոսեա՞ն, Հմտածեցին թէ մեծատունը կը խնդրէր Աբրահամ նահապետէն որպէսզի Ղազարոսը զրկէ իր եղբայրներուն զգուշացնելու որպէսզի անոնք ևս տանջանքի այս վայրը չի գան: Աբրահամի պատասխանն ալ ահա, “մարգարէները ունին, թող սորվին անոնցմէ”: Առակը տրուած է իբրև օրինակ:

Օրինակները երբեմն առնուած են անշուէնէնքէն, ինչպէս սերմանելիքները որոնք ակօսներուն մէջ կը սերմանուին: Երբեմն կենդանական աշխարհէն, ինչպէս ծովը ձգուած ուռկան: Երբեմն ալ մարդկային կեանքէ, օրինակ, մշակներուն տրուած այգին և ուրիշ շատ օրինակներ: Այս առակն ալ պատահած դէպքէ վերցուած օրինակ է, այս աշխարհէն մեկնելիքներուն ուսուցանելու համար: Առակներուն շարքը պահելով, Հետեւեալ պատկերը կ'ունենանք. նախ եկաւ կորուսեալ ոչխարին համար, կորուսեալ դրամին համար. ապա իբրև զուարակ պատարագուելու, մեր անառակացեալ բնութեան փրկութեան համար: Անոնց փրկեց պատարագուելով, զանոնք տնտես կը նշանակէ: Ասոնցմէ, արդարութեան ընթացք կամ անիրաւութեան ճանապարհէն ընթացողներ, կը կանչէ որպէսզի հաշիւ տան: Զգլացողները կը գովէ, կան՝ առանց փրկութեան հնարք գտնելու մեկնողներ: Այդպիսինքն-րուն պատահելիք վտանգը գիտցնելու համար մեծատան առակը կը պատմէ: Մի գուցէ չարերը չկարծեն թէ Աստուած համբերող ըլլալուն, կրնան արհամարհել և թէ երկնային դատաստան կամ հատուցում չկայ: Երանի տուաւ աղքատներուն, իր անուան համար հալածողներուն. եղկելի համարեց հարուստները ըսելով - "վայ ձեզ մեծատանցդ, զի այս կեանքով չափուեցաւ ձեր մխիթարութիւնը: Վշտացեալներուն երանութիւնը, ցոփակեացներուն կամ փափկացեալներուն սպառնալիքները, Ղազարոսի և մեծատան մահուընէն վերջ կը պատահին: Զարմանալիօրէն յօժարամիտ են մարդիկ, երկցողներու հանդէպ առաւելագոյն ցանկութիւն կը ցուցաբերեն քան թէ աներևոյթներուն: Այդ օրերուն հրեաներու իշխաններն ու քահանայապետները ճոխութեամբ կ'ապրէին: Անոնց կողքին կային և թշուառներ, ահա թէ ինչու Ղազարի և մեծատան առակը պատմեց. որպէսզի աղքատները չտարակուսին նեղութեան մէջ, միւսներն ալ փառքի և ճոխութեան մէջ չի դուարճանան, ասոնք Ղազարոսի հանգստեամբ մխիթարուին, այն միւսներն ալ հարուստներուն տանջանքներով խրատուին: Բարեպաշտութեան խրատ կուտայ, չըլլայ որ մեծատունները ծուլանան և աղքատները վհատին: Ահա, մեծատունը ամէն ինչ առատութեամբ ունէր, չքեղ հագուստներ, առատ ու համազամ կերակուր. ամէն կողմէ բարեկամներ կ'այցելէին. բայց աղքատներ բնաւ սեղանակից չէին իրեն: Այս բոլորին դէմ կը պատկերուի Ղազարոսի կացութիւնը, իր տրամութեամբ: Աստուծոյ գործերը անիմանալի են. անժողկալներուն փարթամութիւն կուտայ որպէսզի աւելորդներէն աղքատներուն բաժին հասնի և վարճ ստանան երկնքի մէջ: Ոմանց ալ աղքատ ստեղծեց որպէսզի մեծատուններու բարեգործելու առիթ ըլլայ, ապականացու ինչքերու փոխարէն անապականը ստանալով: Բայց եթէ Հեշտափրկութեամբ և ազահոութեամբ իրենց նմաններուն հետ միայն դուարճանան, հանգրժեալ կեանքին մէջ զանոնք անպատասխան պիտի թողու, արդարութեամբ պատժելով: Աղքատները միւս կողմէ, եթէ գոհացող ըլլան, հանգստեան կեանքին մէջ փառքի պիտի արժանանան, արդարներուն տրուելիք հատուցմամբ, յաւիտեական մխիթարութեամբ: Եթէ մտածմամբ մշտ մեծութեան ցանկան, տրտնջան, հատուցման օրը պարգևներէն պիտի զրկուին:

Այս առակով, մեծատան տմարդի վարքը կը տեսնենք իսկ աղքատին ալ հաստատակամութիւնը: Հարուստը չի խոնարհեցաւ աղքատին վիշտը ամոքելու, կենդանիները միայն ողորմելով վերքերը կը լիզէին: Աղքատն ալ իր նեղութեան մէջ չի մեղանչեց, այլ միշտ յուսալից էր:

22.- Մեռաւ աղքատը և հրեշտակները տարին զինք Աբրահամի գոգը: Դադրեցան նեղութիւնները, եկաւ հանգիստը. վերջացան տրամականները, ժամանեց մխիթարութիւնը: Վերքերը վերցան, ընդունեց անապական կեանք: Շուններէն ետք, հրեշտակներու սպասաւորութիւն: Հարուստի ապարանքին դրան մօտ նստողը, նահապետին դերկը նստաւ: Այս մասին Յովհան Ոսկեբերան ընդարձակօրէն գրած է:

Մեծատունն ալ մեռաւ և թաղուեցաւ: Ասոր հեշտալի բայց աստեանական փափկութիւնը անցաւ: Աշխարհի մէջ ունեցածը, աշխարհին մնաց: Ուրախութիւն, հագուստներու վայելչութիւն, համադամ կերակուրներու հեշտութիւն, ամէնքն ալ եղծուեցան, վիշտն ու նեղութիւնները բազմացան: Յաճախակի այցելուները, բարեկամները, դժուարութեամբ հաւաքած հարստութիւնը, այնքան օգնեցին իրեն որ մարմինը պատուով գերեզման դրին:

Իսկ աղքատը չթաղուեցաւ անգամ. կենդանութեան իսկ իրմով մէկը չզբաղեցաւ. ո՞վ էր որ մեռնելէն ետք պիտի թաղէր մարմինը. այնպէս ալ անթաղ մնաց:

23.- Դժոխքի չարչարանքներուն մէջ աչքերը վեր բարձրացուց և հեռուէն տեսաւ Աբրահամը և քովը Ղազարոսը:

Շատեր կան որ կը տարակուսին այն մասին թէ արդարութեան համաձայն, արդարները հատուցում չեն ստանար և յարութենէն առաջ, մեղաւորները չեն տանջուիր: Ըստ առաքելին, աւետիսը չէին ընդունած, “ամէնքը թէ և լաւ վկայութիւն ունէին իրենց հաւատքին մասին, սակայն չվայելեցին խոստումը, որովհետեւ Աստուած աւելի լաւ բախտ վերապահած էր մեզի, անոնք առանց մեզի, պիտի չհասնէին կատարելութեան.” Եբր.11. 39: Հաստատապէս գիտենք թէ օր սահմանուած է ամէնքն ալ արդարութեամբ դատելու համար: Տէրունական մահուամբ մահը լուծուեցաւ և դժոխքը բացուեցաւ, արգելիալները արձակուեցան զի ամէնքը դժոխքին մէջ արգելափակուած էին: Անշուշտ արդարներ կային, սակայն առանց դառնուելի գեներան կամ պատարագելուին, որով աղամական դատակնիքը կը պատուէր, ոեւէ մէկը չազատեցաւ դժոխքէն: Այս աշխարհը անէծքով ժառանգեցինք, ուր չարերն ու բարիները միասին կը բնակին. այստեղ մեր դատապարտութեան վայրն է, արդարներն ու մեղաւորները իրարմէ չեն բաժնուած. դժոխքն ալ այդպէս պէտք է եղած ըլլայ, ուր արդարներն ու մեղաւորները արգիլուելով փակուեցան, առաջին մարդուն անհնազանդութեան հետեանքով:

Այստեղ ոմանք դեւերէն բռնուելով կը չարչարուին, բայց անզգայացեալ, չեն գիտեր թէ ապականութեան մէջ են: Ոմանք նոյնիսկ մարմնով ալ կը չարչարուին ինչպէս այն կարկամեալը որուն սատանան տասնըութ տարի կապած էր. կամ այն միւսը որուն կը զարնէր դեւը և կը փրփրեցնէր: Բայց սուրբերը, արդարները զանոնք կը հալածէին. դեւերը չեն համարձակիր անոնց մօտենալ, ուէ տեղ թափուր չէ Աստուծոյ և իր օգնականութենէն, ըստ այնմ, “եթէ երկինք ելլեմ, Հոն ես. եթէ դժոխք իջնեմ, երկնքի նման մօտ ես”: Արդարներու Հոգիները Աստուծոյ ձեռքին մէջ են, չարը չի կրնար մօտենալ անոնց: Հրեշտակներու բանակները, երկիւղածներուն շուրջն են, ինչպէս երկրի վրայ Եղիսէի մօտ տեսանք 4 Թագ.6.17: Դժոխքի պարագային ալ նոյնը պէտք է ըլլայ, որովհետև

24.- Աղքատը մեռնելէն ետք, Հրեշտակները բերին զայն Աբրահամի մօտ. իսկ Հարուստը դեւերէն տանջուելով կը տագնապէր, վտանգի մէջ ըլլալով կ’աղաղակէր. – “Հայր Աբրահամ, Ղազարոսը զրկէ որ մատին ծայրը թաթխէ ջուրին մէջ և գայ լիզուս զովացնէ, որովհետև կը պապակիմ բոցերու այս տապին մէջ: “Դժոխքին մէջ այրիչ կրակ չկայ. կրակը պահուած է դեւերուն և անոնց Հետեղներուն: Նեղութեան տագնապը որ կը կրէին ամբարիշտներու Հոգիները դեւերէն, կրակի ձևով ներկայացուած է: Ղազարի մատին ծայրը ջուրի մէջ թաթխելը, լիզուն զովացնելը թերևս կը նշանակէ Ղազարոսը զրկել որպէսզի դեւերը քիչ մը հալածէ: Ինչո՞ւ աղքատին անունը, ամէն տեղ յիշեց, իսկ Հարուստին անունը չի յիշեր: Որովհետև թերևս Հին սուրբերէն կամ արդարներէն մէկուն անուամբ կը կոչուէր, որպէսզի Հարուստը բարիին անունով չի յիշուի: Կամ ալ մօտը կեցած և զինք լսողներէն մին Հարուստին անուամբ կը կոչուէր, որպէսզի խռովութիւն չըլլայ, թիւրիմացութեան հետեանքով: Հիմա հետեւինք Աբրահամի վճռին որ լի է արարութեամբ:

25.- Որդեակ, յիշէ որ դուն կեանքիդ մէջ ունեցար երջանկութիւնդ, իսկ Ղազարոս՝ իր չարչարանքները: Հիմա ինք Հոս կը մխիթարուի և դուն այդտեղ կը պապակիս:

Ողորմութեան չափը Աստուծոյ սահմանուած է. որքան ալ որ մեղքի մէջ խրած ըլլայ մէկը, բայց ճշմարտապէս զղջայ, Աստուած զայն կ’արդարացնէ: Ապա թէ ոչ մեր մեղքերը մեզ հետ գերեզման կը մտնեն, այնուհետև ուրեմն դժոխքի տառապանք, այն ատեն արտասուքով թողութիւն չի կրնար ըլլալ: Այս պատճառաւ ալ Աբրահամ որ շատ ողորմած էր, անոր Հանդէպ անողորմ գտնուեցաւ: Սողոմոններուն գթալով կը խնամարկէր, կը խնդրէր Աստուծոյ որ ներէ անոնց. սակայն այստեղ դատաւորութեամբ կը խօսի և արդարութեամբ կը դատէ: “Կեանքիդ մէջ մխիթարութիւնդ ստացար, կ’ըսէ. Ղազարոս ալ չարչարուեցաւ”: Ագահօրէն Հարստութիւն Հաւաքեցիր, շուայտանալու և փափկանալու համար . չի հաճեցար երբեք կարօտեալներուն օգնել: Սորվեցուցիր որ վշտացեալներուն պէտք չէ խնամարկել:

30.- Ոչ, հայր Աբրահամ, եթէ մէկը երթայ անոնց մեռելներու աշխարհէն, կ'ապաշխարեն:

Երբ ի մարմնի էր, առասպել կը կարծէր մարգարէներուն խօսքերը, զի հարստութեան սէրը և այլ հեշտութիւններ կապած էին զինք: Բայց մարմնէն բաժնուելով, ախտերու բռնութենէն զերծ ըլլալով, զգաստանալով այն կիրքերէն որոնցմէ չարաչար կը տանջուէր դեւերէն, կը կարծէր թէ այս ամէնքի մասին եթէ լսեն մեռելներու աշխարհէն վերադարձած մէկէ մը, պիտի հաւատան ու ապաշխարեն, զերծ մնալով դաւիք վտանգէն: Աբրահամ զիտէր թէ մարգարէներուն քարոզներն ու խօսքերը աւելի հաւատարիմ են քան մեռելներէն յարութիւն առած մէկու մը խօսքերը, ուստի կը յաւելու. -

31.- Եթէ Մովսէսին ու մարգարէներուն չանսացին, մեռելներէն յարութիւն առնողին ալ պիտի չի հաւատան: Ի՞նչպէս պիտի հաւատային մեռելներէն յարութիւն առնողին, այնքան անհաւատութեամբ և աշխարհի ցանկութեամբ վարակուած էին որ մարգարէներու խօսքերուն մտիկ չէին ընէր. սուրբ խօսքերը անկարելոր համարելով: Մեռելներէն յարութիւն առած մարդը ինչ որ ալ խօսի, ոեւէ մարդու խօսքեր պիտի ըլլան: Իսկ մարգարէներու խօսքերը Ս. Հոգիէն ներշնչուած էին, ըլլալով Աստուծոյ պատգամաւորները, անկէ առնելով կ'արտայայտուէին, որպէսզի մարդիկ գիշերի տանջանքներուն երկիւղը ունենան և պիտանի ըլլան: Բայց ասոնք ոչ միայն զիղջ, ապաշտանք չի յայտնեցին, այլ անարգանքով և չարաբանքով զանոնք մեղացոյցին: Ինչպէս որ նոյն ինքը Տէրը ըսաւ. - «Ժառանգը զրկեց որպէսզի այգիին պտուղէն առնեն, բայց անոնք ծառանքը բռնելով սպաննեցին, ոճանց ալ անարգանքով ետ զրկեցին: Արդ՝ երբ մարգարէներուն այսպէս հատուցանեցին, մեռելներէն վերադարձողի՞ն պիտի լսեն. նոյն բանը պիտի չընեն՝ յարութիւն առնողին: Արդ՝ որովհետեւ այդ հարուստը յամառելով պնդեց, Աբրահամ պատասխանեց. - Եթէ մարգարէներուն չանսացին, մեռելներու աշխարհէն վերադարձողին ալ մտիկ պիտի չընեն: Որպէսզի ոեւէ մէկը չկարծէ թէ այդ հարուստ մարդուն ըսածին և պնդումներուն մէջ ճշմարտութեան նշոյլ մը կայ, յիշենք թէ միւս Ղազարոսը որ չորեքօրեայ մեռած էր, մեռելներէն յարութիւն առնել տուաւ, կորզեց զայն դժոխքէն, իրենց միջև կանգնեցուց ողջնցած, որպէսզի անոնց խօսի, պատգամէ, անոնք ալ հաւատան, ապաշխարեն որպէսզի կուստեան չի դատապարտուին: Հարուստ մարդուն եղբայրները, այսինքն քահանայապետները և ժողովրդեան ծերերը խորհեցան յարութիւն տուողին սպաննել, զՅիսուս որ Ղազարոսին յարութիւն առնել տուաւ: Ուրեմն այսքան ժպիւրհ ու լիբր եղան, վայրենամիտ. շարունակեցին իրենց անհաւատութիւնը, այս պատճառաւ ալ ըսաւ աշակերտներուն. -

Ահա նա այստեղ կը մխիթարուի և դուռն Հոն կը պապակիս: Այս առիթով յիշենք մարգարէին յայտնատեսութիւնը որ կ'ըսէ. - "վայ ձեզ որ անուղիղ միջոցներով շահեր կ'ապահովէք ձեր տան համար, ձեր բոյնը բարձր տեղ կառուցելու, փախչելու համար չար մարդոց ձեռքերէն" Ամբ. 2.9: Վայ անոնց որ յոռի ցանկութիւններու ետեւէ ըլլալով, վախճանին և դժնդակ պատժին մասին չեն մտածեր, զի ահա նեղեալին ընդարձակ հանգստութիւն և ցոփակեացին անբերելի տանջանքներ: Այս պարագան առաքեալն ալ կը հաստատէ զրելով. - "Աստուծոյ արդարութեամբ, չարչարանք պիտի փոխադարձուի անոնց որոնք ձեզ կը չարչարեն. իսկ ձեզի, տառապեալներուդ պիտի տրուի հանգիստ մեզի հետ." 2 Թեա. 1.7:

26.- Դեռ աւելին, ձեր և մեր միջև հսկայ անդունդ մը կայ, եթէ ուզեն այստեղէն ձեր կողմը անցնիլ, չեն կրնար և ոչ ալ ձեր կողմէն այս կողմ կարելի է անցնիլ:

Ոչ ոք կասկած թող ունենայ այս մասին. որովհետեւ նոյն քաղաքին մէջ ևս կարելի է տեսնել դահի վրայ ծուլացողներ, շուրջներին ալ սպասաւորներ. ուրիշներ ալ կապանքներու և արգելարաններու մէջ: Իր անձին փրկութեան վերաբերմամբ անյոյս ըլլալով, հարուստը մարդասիրաբար կ'սկսի մտածել իր ազգականներուն մասին, որոնց առնչութեամբ կը հայցէ.

27.- Կ'աղաչեմ քեզ Հայր Աբրահամ, Ղազարը զրկէ Հօրս տունը ուր Հինգ եղբայրներ ունիմ. թող զգուշացնէ զանոնք որպէսզի այս տառապանքի վայրը չգան: Ուր անշուշտ ինք կը տաքնապէր. շատ ուշ սորվեցաւ թէ անօրէնութեամբ ինչքեր հաւաքելն ու ապօրինութեամբ կալուածներու տիրանալու հետեանքը այսպիսի դժնդակ վախճանի կը հասցնէ: Ըստ այնմ, "Ի՞նչ օգուտ է եթէ մարդ ամբողջ աշխարհը շահի և իր անձը կորստեան մատնէ": Ուրեմն մեծատունը կը խնդրէ որ Ղազարը զրկէ իր եղբայրներուն, ազգաբարեւու համար որպէսզի առաքինի վարքով ապրին. ցանկութիւնները ի բաց վանեն: Հարկաւ կ'անգիտանար թէ նոյն ախտով վարակուած եղբայրները պիտի չհաւատան: Ի՞նչ է նա այս եղբայրները, պատշաճ է որ իմանանք: Հինգ՝ զգայաբանքներու թուով, որպէսզի աչքով խաբուած, հեշտալի տեսութիւններէ չբռնուին: Ականջներով պատիր խօսքեր չի լսեն. լեզուով չարախօսութիւն չընեն. շօշափելիքներով զարշ ցանկութիւններու ետեւէ չերթան, որպէսզի տանջանքի այս վայրը գալու չի հարկադրուին: Կամ թերեւ իրօք Հինգ եղբայրներ ունէր, որոնք իրեն նման մեղաւթաթաւ էին, անոնց փրկութեան համար կ'աղաչէ: Եւ ի՞նչ պատասխան կ'ստանայ:

29.- Ունին Մովսէսն ու մարգարէները, թող անոնց մտիկ ընեն:

Քանզի մարգարէներուն խօսքերը լեցուն են Աստուածեղէն իմաստով: Կը յայտնեն նաև արդարներուն փառքը, եթէ հասնիլ ուզեն, ոչ թէ անգիտութեան խաւարի մէջ մնալով, կորստեան մատնուին: Որովհետեւ գիտէր թէ մարգարէներու խօսքերուն ինք ևս մտիկ չըբաւ, կ'ըսէ. -

30.- Ոչ, Հայր Աբրահամ, եթէ մէկը երթայ անոնց մեռելներու աշխարհէն, կ'ապաշխարեն:

Երբ ի մարմնի էր, առասպել կը կարծէր մարգարէներուն խօսքերը, զի Հարստութեան սէրը և այլ հեշտութիւններ կապած էին զինք: Բայց մարմնէն բաժնուելով, ախտերու բռնութենէն զերծ ըլլալով, զգաստանալով այն կիրքերէն որոնցմէ չարաչար կը տանջուէր դեւերէն, կը կարծէր թէ այս ամէնքի մասին եթէ լսեն մեռելներու աշխարհէն վերադարձած մէկէ մը, պիտի Հաւատան ու ապաշխարեն, զերծ մնալով զալիք վտանգէն: Աբրահամ գիտէր թէ մարգարէներուն քարոզներն ու խօսքերը աւելի Հաւատարիմ են քան մեռելներէն յարութիւն առած մէկու մը խօսքերը, ուստի կը յաւելու. -

31.- Եթէ Մովսէսին ու մարգարէներուն չանսացին, մեռելներէն յարութիւն առնողին ալ պիտի չի Հաւատան: Ի՞նչպէս պիտի Հաւատային մեռելներէն յարութիւն առնողին, այնքան անՀաւատութեամբ և աշխարհի ցանկութեամբ վարակուած էին որ մարգարէներու խօսքերուն մտիկ չէին ըներ. սուրբ խօսքերը անկարևոր Համարելով: Մեռելներէն յարութիւն առած մարդը ինչ որ ալ խօսի, ոեւէ մարդու խօսքեր պիտի ըլլան: Իսկ մարգարէներու խօսքերը Ս. Հոգիէն ներշնչուած էին, ըլլալով Աստուծոյ պատգամաւորները, անկէ առնելով կ'արտայայտուէին, որպէսզի մարդիկ գեհնի տանջանքներուն երկիւղը ունենան և պիտանի ըլլան: Բայց ասոնք ոչ միայն զիջէ, ապաշաւանք չի յայտնեցին, այլ անարգանքով և չարչարանքով զանոնք մեռցուցին: Ինչպէս որ նոյն ինքը Տէրը ըսաւ. - “Ժառանգը զրկեց որպէսզի այգիին պտուղէն առնեն, բայց անոնք ծառաները բռնելով սպաննեցին, ո՞մանց ալ անարգանքով ետ զրկեցին: Արդ՝ երբ մարգարէներուն այսպէս Հատուցանեցին, մեռելներէն վերադարձողի՞ն պիտի լսեն. նոյն բանը պիտի չընեն՞ յարութիւն առնողին: Արդ՝ որովհետեւ այդ Հարուստը յամառելով պնդեց, Աբրահամ պատասխանեց. - Եթէ մարգարէներուն չանսացին, մեռելներու աշխարհէն վերադարձողին ալ մտիկ պիտի չընեն: Որպէսզի ոեւէ մէկը չկարծէ թէ այդ Հարուստ մարդուն ըսածին և պնդումներուն մէջ ճշմարտութեան նշոյլ մը կայ, յիշենք թէ միւս Ղազարոսը որ չորեքօրեայ ծեռած էր, մեռելներէն յարութիւն առնել տուաւ, կորզեց զայն դժոխքէն, իրենց միջև կանգնեցուց ողջնցած, որպէսզի անոնց խօսի, պատգամէ, անոնք ալ Հաւատան, ապաշխարեն որպէսզի կորստեան չի դատապարտուին: Հարուստ մարդուն եղբայրները, այսինքն քահանայապետները և ժողովրդեան ծերերը խորհեցան յարութիւն տուողին սպաննել, զՅիսուս որ Ղազարոսին յարութիւն առնել տուաւ: Ուրեմն այսքան ժպիւրՀ ու լիբր եղան, վայրենամիտ. շարունակեցին իրենց անՀաւատութիւնը. այս պատճառաւ ալ ըսաւ աշակերտներուն. -
